

גליון תשנ"ב (שנה ט"ז)

גליון

מעדני אשר

יז"ל ע"י עכון מעדני אשר

פרשת במדבר תשע"ט

וכן כתב המהר"ל בספר התפארת פרוק כ"ו, מובא בשם משמואל פרשת בשלח שהתורה ראויה לתת במדבר, כי המדבר אין שם הדברים הטבעיים החומריים.

ובשם משמואל בפרשתן כתב להסביר כוונת המדרש במדבר היינו שלא יהיה מצורף להבלי עולם, ותהיה תכלית כוונתו בעסקו בעסקי עולם למען יגיע על ידם לתכלית נרצה, וכמו העובר במדבר שהכוונה להגיע אל הישוב, והמדבר הוא רק אמצעי לעבור בו אל מקום הנרצה אצלו.

ה. ע"פ מה דאיתא בדרשות חתם סופר ח"ב ע"מ ש"ד טור ב' להסביר הא דאיתא בחז"ל סנהדרין מ"ט ע"מ א' מה מדבר מופקר לכל אף ביתו של יואב מופקר לכל, והקשה למה נקט דוקא הפקר כמדבר ולא הפקר כעפרא דארעא, ותירץ דבמדבר אי אפשר לו לאדם ללכת יחידי מפני סכנת נפשות, רק שיירא של אנשים הולכים ביחד, לכן יואב לא רק שהפקיר את ביתו ללימוד תורה, אלא גם ריבה פעלים לתורה וקיבץ רבנים ותלמידים ביחד, והיה ביתו בית ועד לחכמים, וזהו הפקר כמדבר, שמתוועדים שם אנשים, לפי הנ"ל אתי שפיר מדוע ניתנה תורה דווקא במדבר, מעדני אשר.

ו. ע"פ מה שכתוב בפסוק מלאכי ג' כ"ב "זכרו תורת משה עבדי אשר צייתו אותי בחורב" דלכן ציין המקום בחורב כי נתן ה' התורה בחורב במדבר ארץ לא זרועה ואין מקום ישוב, להורות כי בכל מקום אשר יבואו שם צריכים לקיים התורה, ואלו ניתנה בארץ היה אפשר לחשוב כי אינה רק בארץ היא לפי המקום ובהשתנות המקום נשתנו מצות התורה, אבל להיות כי ניתנה בחורב אי אפשר לומר כן ולכן מציין המקום שנתנה שם, כך כתב בשו"ת כתב סופר אורח חיים סימן כ'.

ובענין מה דמבואר בחז"ל שצריך להפקיר עצמו על דברי תורה איכא כמה פרושים:

א מלמד תורה בחנם לכל, רש"י המפרש נדרים נ"ה ע"מ א'.

ב הכוונה שיהג בענווה כי תורה לא מתקיים במי שמגיס עצמו, כך משמע בגמ' שם בנדרים.

ג שהפקירו השי"ת שיהיה כפי הכרעת חכמים שבדור, כך כתב הישחמ משה בפרשתן ע"מ מ'.

ד על פי דברי הר"ן נדרים לו ע"א שכיון שהאשה מסכימה לקידושי האיש, בזה היא מבטלת דעתה ורצונה ומשוי נפשה אצל הבעל כדבר של הפקר והבעל זוכה בה ומכניסה לרשותו, כן הדבר בקבלת התורה, צריך האדם להסיר מעצמו ולסלק מרשותו כל מיני פניות וכוונות זרות ולבטל את יישותו לגמרי, הפקר כמדבר, רק אז הוא יכול להתקרב אל התורה הקדושה שתהיה לו "מתנה", שהתורה תקדש אותו וישיג פנימיותה באמת לאמיתה, כך כתב הישחמ ישראל בפרשת במדבר.

מדוע ניתנה התורה דווקא במקום מדבר ולא במקום ישוב?

בפרשתן וידבר ה' אל משה במדבר סיני.

איתא במדרש בפרשתן למה במדבר סיני מכאן שנו חכמים בג' דברים ניתנה התורה, באש, ובמים, ובמדבר, באש מנין שמות י"ט והר סיני עשן כולו וגו' ובמים מנין שנאמר שופטים ה' גם שמים נטפו גם עבים נטפו מים, ובמדבר מנין וידבר ה' אל משה במדבר סיני, ולמה ניתנה בג' דברים הללו אלא מה אלו חנים לכל באי העולם כך דברי תורה חנם הם שנאמר ישעיה נ"ה הוי כל צמא לכו למים, דבר אחר וידבר ה' אל משה במדבר סיני אלא כל מי שאינו עושה עצמו כמדבר הפקר אינו יכול לקנות את החכמה והתורה, לכך נאמר במדבר סיני, ובפרי צדיק בפרשתן להרה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין הקשה על המדרש הנ"ל ענין אש ומים שניתנה תורה בהם אין להם שום שייכות לפרשה זו, ואפילו במדבר משום שהזכר כאן במדבר סיני, מכל מקום טפי הוה ליה להמדרש לקבוע דרשתם בפרשת יתרו בשעת מתן תורה שהזכיר גם כן מדבר, ביום הזה באו מדבר סיני שמות י"ט א' ע"ש מה שתיירץ.

ובמדרש רבה במקום אחר חוקת פרשה י"ט **כתב עוד ג' טעמים מדוע ניתנה תורה דווקא במדבר:**

אחד למה ניתנה במדבר שאלו נתנה להם בארץ היה השבט שנתנה בתחומו ואומר אני קודם בה לכך ניתנה במדבר שיהיו הכל שוין בה.

השני ניתנה במדבר כשם שמדבר לא נזרע ולא נעבד כך המקבל עול תורה פורקין ממנו עול דרך ארץ כשם שמדבר אין מעלה ארנון כך בני תורה בני חורין בעולם הזה.

השלישי דבר אחר במדבר מי מקיים את התורה מי שמשים עצמו כמדבר ומפליג עצמו מן הכל.

ואיכא עוד כמה טעמים נפלאים למה ניתנה התורה דווקא במדבר ולא במקום ישוב:

א. למה ניתנה במדבר על ההר, לפי שלשם טהור בלי דריסת הרגל, לכך נקרא "חורב" מים הם סביב אצל ההר כדי שלא ידרוך בה כף רגל, כך כתב בפירושי סידור התפילה לרוקח [עמוד תקנ"ב].

ב. לכן ניתנה התורה במדבר לומר שמן התורה בא ישוב וסדר לכל הבריאה, כך כתב בשפת אמת בפרשתן.

ג. מה שניתן התורה במדבר דוקא היה כדי להמשיך אור התורה אף למקום תהו, כי התורה הוא חיות הכל כמ"ש ז"ל שקודם התורה היה ב' אלפים תוהו, והקב"ה מאיר ע"י התורה לכל מקומות האפלים, כך כתב השפת אמת פרשת במדבר תרל"ג.

ד. לרמז על מה דאיתא במשנה אבות פרוק ו' דאחד מקניני התורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה, דהוא דרך התורה שבו באה לעולם הזה, כי ניתנה במדבר במקום שאין לחם ואין מים, ולפיכך גם אתה צריך להתנהג על פי דרכה אף כי עשיר אתה, כך כתב בהון עשיר מסכת אבות פרוק ו'.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
 הרב אהרן שטאהל שליט"א
 בארא פארק
 לעילוי נשמת אביו
 הרב דוב צבי בן הרב ישעי' אלעזר ז"ל
 נלב"ע ב' סיון שנת תשס"ט
 ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
 הרב מרדכי איזראעל שליט"א
 בארא פארק
 לעילוי נשמת אמו
 מרת גיטל בת הרב מרדכי ע"ה איזראעל
 נפטרה בש"ט כ"ח אייר תשנ"א
 ת.נ.צ.ב.ה.

מי שנולד עם שני ראשים האם נחשב לשניים?

בפרשתן א' ב' שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם במספר שמות כל זכר לגלגלותם.

הנה בשו"ת חתם סופר יור"ד סימן רצ"ד מביא מספר קול יהודה בשם הגאון מו' שמואל קראקוואר שלכן בפרשת במדבר במנין בני ישראל כתיב "לגולגלותם", אבל בשבט לוי לא כתיב "לגולגלותם", לפי שאם היה כתוב בשבט לוי לגלגלותם, הייתי אומר שאם יש בן לוי א' עם שני ראשים, הרי הוא נמנה בשנים, אבל בשאר שבטי ישראל לא סלקא דעתך הכי, שהרי הם נמנו מבן עשרים שנה ומעלה, וטריפה אינה חיה י"ב חודש, ורק בבן לוי שנמנו מבני חודש, יכול להיות הו"א כך.

אבל החתם סופר דוחה תירוץ זה: לפי מה שכתב בשו"ת הרשב"א ח"א סימן צ"ח דטריפה דיותרת שונה משאר טריפות, ויותרת חיה, א"כ אודא ליה פירושא דהרשב"א, דגם בשאר שבטים יהי נק"מ במי שיש לו ב' ראשים אם נחשבו כשנים.

ועל כן כתב החתם סופר שאצל הקדוש ברוך הוא לא נמצא דבר לבטלה, ולכן אם נאמר לגלגלותם בשבטי ישראל, ע"כ שהיה אז במדבר אחד עם שני ראשים, משא"כ בשבט לוי שלא נאמר לגלגלותם לפי שלא היה בהם אף א' עם שני ראשים.

ובספר מרפסין איגרא בפרשתן הקשה: הרי בגמ' מנחות ל"ז ע"מ א' מבואר שתינוק בעל שני ראשים, חייב לתת לכהן בפדיונו עשרה סלעים, שכן התורה תלתה את סכום הפדיון בגולגולת, ותינוק זה, מכיון שיש לו שני ראשים נחשב הוא כשני תינוקות לענין פדיון הבה. מדוע, אם כן, לא נאמר במנין הלויים "לגולגלותם", הלא באמת מנין הגולגלות הוא הקבוע, ולא מניין הגופים, שכן אם היה נולד ביניהם תינוק בעל שתי גולגלות, הם היו צריכים למנות אותו פעמים.

וכתב שם ליישב: למרות שתינוק בעל שני ראשים חייב לתת לכהן בפדיונו עשרה סלעים, וכמובא בגמרא שסכום הפדיון תלוי בגולגלת, אך מכל מקום אין תינוק זה נחשב כשני תינוקות. תינוק אחד הוא, ולגבי פדיון הבה דוקא דינו כשנים.

ראיה לדבר: ממה שמובא בשיטה מקובצת מסכת מנחות ל"ז אות ה' משפט שהובא בפני שלמה המלך אדם בעל שני ראשים תבע שני חלקים בירושת אביו. שלמה בחכמתו הרתיח מים, וכסה אחד מהראשים, ושפך את המים על ראשו השני, ומחמת צער המים צעק בשני הראשים, ומזה הסיק שלמה שאדם אחד הוא.

ראיה נוספת: בגמרא שם הסתפקו במי שיש לו שני ראשים, באיזה מהם מניח תפילין, הרי שכל הנידון באיזה מהשנים יניח תפילין, אבל ודאי שלא יניח בשתייהן גם יחד. מבואר שאדם אחד הוא ולא שנים, שאם שני בני אדם באו לפנינו, אם כן כל אחד מהם חייב בתפילין בפני עצמו, מעתה, אדם אחד הוא זה, ועל כן נמנה כאחד ולא כשנים, ומטעם זה לא כתבה התורה "לגולגלותם" במנין הלויים כדי שלא יימנה פעמיים, אכן מה שמצאנו לגבי פדיון הבה שחייב כשנים, אין זה מחמת ששני תינוקות לפנינו, אלא תינוק אחד הוא, ולגבי פדיון הבה נידון כמו שנים, וכלשון רש"י שם ד"ה עשר סלעים "יחד בכור הוא, וחשיב כתרין", שהרי הכתוב תלה דינו בגולגולת.

האם הבכורים שהיו עושים את העבודה היו צריכים ללבוש בגדי כהונה?

יש לחקור האם הבכורים שעשו את העבודה קודם הכהנים האם גם היו להם חיוב ללבוש בגדי כהונה או דילמא דבגדי כהונה שייך רק לכהנים, משא"כ הבכורים עשו את עבודה בלא בגדי כהונה.

הנה בספר ראשית בכורים בכורות ט' ע"מ ב' ד"ה אמר עולא נסתפק בזה, וכתב דבכור ראוי לעבודה בלי בגדי כהונה, ולא מבעיא לתירוץ התוס' קדושין ל"ז ע"מ ב' על מה שהקשו מדוע צריך פסוק למעט נשים שעשו את העבודה דפסול עבודה תיפוק ליה דהויה מחוסרי בגדים, ותרצו דכיון דלא נצטוו בבגדי כהונה לא הויה מחוסרי בגדים, א"כ בודאי מיסתבר שהבכורים שלא נצטוו בבגדי כהונה אינם צריכים ללבוש בגדי כהונה, אלא אפילו למה שתרצו שם דמייירי שלבשו הבגדים ומבואר דבגדי כהונה הם צורך עבודה ולא צורך כהונה, מ"מ זהו דווקא לאחר שנתקדש אהרן, אבל בשעה ששמשו הבכורים אז לא היו צריכים בגדי כהונה כלל.

ובהשמות בסוף הספר הביא ראיה מדברי המדרש ד' ה' בפרשתן וז"ל קח את הלויים וגו' אמרו רבותינו למה צוה הקדוש ברוך הוא לפדות בכורי ישראל בלויים, שבתחלה היו הבכורות משמשין, עד שלא עמד שבט לוי כמה ששנו רבותינו עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות ועבודה בבכורות, ומשהוקם המשכן נאסרו הבמות ועבודה בכהנים, ותדע לך שהיו הבכורות מקריבים עד שלא עמד שבטו של לוי, טול מתחלת ברייתו של עולם אדם הראשון היה בכורו של עולם וכיון שקירב קרבנו שנאמר תהלים ס"ט ותיטב לה' משור פר מקרין מפריס לבש בגדי כהונה גדולה שנאמר בראשית ג' ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם בגדי שבה היו והיו הבכורות משתמשין בהם.

ודוחה הראיה: ע"פ מה דאיתא בילקוט שהיו מדובקים לעולם בגופם, א"כ אין ראיה, וכל שכן אם נאמר דהויה לבוש רוחני כדמשמע במדרש שם דאין ראיה.

האם רב שהוא עניו יש יותר לסמוך על הפסקים שלו

שיש לו יותר סייעתא דשמיא לכווין לאמת?

איתא בגמ' עירובין י"ג עמוד ב' אמר רבי אבא אמר שמואל שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו, יצאה בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלהים חיים הן, והלכה כבית הלל, וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן מפני שנוחין ועלובין היו, ושונין דבריהן ודברי בית שמאי, ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן.

יש להקשות: מה קשור הכרעה בהלכה לענווה, הרי לגבי פסק תלוי מי שידוע יותר טוב להכריע, ומדוע פוסקים כבית הלל בגלל שהם ענווים, כך מקשה בתוס' ר"ה, וכן הבית יוסף בכללי הגמ' הליכות עולם שער ה' פרק כ"א, וכן החיד"א בספרו פתח עינים עירובין י"ג ע"מ ב', וכן בבני יששכר מאמרי חודש סיון מאמר ו' מדות התורה.

איכא כמה תרוצים:

א. הנה לכוין להלכה לאמיתה של תורה צריך לסייעתא דשמיא, משום דבאמת התורה הקדושה היא חכמה אלוקית חכמה עליונה גבוהה על גבוה נאצל מפיו הקדוש שהוא עצם החכמה כדכתיב משלי ב' ו' "כי ד' יתן חכמה מפיו", ואין ישיגה האדם הגשמי הנחרץ ונחצב מחומר העב בשכלו העכור, אמנם אם האדם זוכה אז הקדוש ברוך הוא עוזר לו, דהיינו אם זוכה להשראת שכינה אז כיון דה' אתו שפיר יכול לכוון לאמיתה של תורה, כיון דאז שכל העליון עוזרו, כך תירץ הבית יוסף בכללי הגמ' הליכות עולם שער ה' פרק כ"א, מובא בספר פני דוד להחיד"א, וכן בבני יששכר מאמרי חודש סיון מאמר ו' מדות התורה.

ב. ובוזה מסבירים מה שכתוב בדוד המלך ע"ה "וד' אתו עמו" שמואל א' ט"ז י"ח ודרשינן בגמ' סנהדרין צ"ג ע"מ ב' הלכה כמותו בכל מקום, היינו כיון שד' אתו, ממילא יכול לכוין להלכה ומשום זה הלכה כמותו בכל מקום, והנה ידוע מה שדרשו בגמ' סוטה ה' א' כל מי שיש בו גסות הרוח אומר הקדוש ברוך הוא אין אני והוא יכולין לדור בעולם שנאמר תהלים ק"א ה' "גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל", אל תקרא אותו לא אוכל, אלא אתו לא אוכל, נראה מזה כל מי שמתגאה אינו זוכה להשראת השכינה ממילא אינו יכול לכוין להלכה לאמיתה.

ג. שהיו שונין הטענות והתשובות שהיו אומרים להם בית שמאי, ומתוך שמדקדיקין בראיותיהם ובראיות בית שמאי עומדין על בוריו של דבר, ומכוונין אליבא דהלכתא, אבל בית שמאי לא היו משגיחין בדברי בית הלל לדקדק בהן, ומתוך כך לא היו עומדין על בוריו של דבר, שלא היו נראין להן אלא דבריהן, כך כתב בתוספת ר"ד כאן.

ד. דמי שהוא עניו מסתפק אם כיון לאמת שאינו מחשיב עצמו וחוזר הרבה פעמים לעיין ולראות אם סברתו אמת ועל ידי זה מכווין להלכה, כך תירץ החיד"א בספרו פתח עינים עירובין י"ג ע"מ ב'.

ה. כל הקושיות בהלכה והטעות באים מכח הס"א והעניו אין ס"מ מקטרע עליו כמו שכתב מהר"א הלוי ברוכים זצ"ל וכיון שאין עליו קטרוג הוא מכוין אל האמת, כך תירץ החיד"א בספרו פתח עינים עירובין י"ג ע"מ ב'.

תורתנו מגן לנו היא מאירת עינינו

אפשר לשמוע את השיעורים
שנאמרו בהיכל השיעורים במירון
ביומא דהילולא של הרשב"י
ע"י המערכת העולמי להפצת תורה
קול הלשון

"אחד עשר מי יודע"

ישמח לב מבקשי ה'
אי"ה בשבועות הקרובים
יפיע כרך "האחד עשר"
מסדרת הספרים מעדני אשר
על כל חמשה חומשי תורה והמועדים
שכבש את עולם התורה ברחבי תבל
מאות חקירות פיננקטיות בשאלות אקטואליות בהלכה
על פי סדר הפרשיות המשעשע כל תלמיד חכם
כל מי שמעונין ליטול חלק בהוצאות הספר ולהנציח את קרוביו
יפנה לטל: 053-3166560

ג.ב לרבים הפונים לעת עתה
אין להשיג שום ספר מכל ספרי המכון שיצאו
לאחר שאולו מהשוק חוץ מחג הסוכות שיצא השנה

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' **מרדכי זיסקינד הגר שליט"א**
מנהטן

משיב כהלכה שינון ידיעת ההלכה - הלכות שבת
כל השאלות הם משובע ומשנה ברורה

- א** חידה. איזה שינוי בלשון הפסוק במניין מצינו אצל שבט אחד משאר שבטים ומדוע?
- ב** חידה. מדוע המתנות של הלויים מותר לאכול בטומאה, בחילוק ממתנות כהונה מאי שנא וכיצד זה מרומז בפסוקים של הפרשה? חידה.
- ג** יש לעיין. [ג, יב] ואני הנה לקחתי את הלויים מתוך בני ישראל, צ"ע למה הכהנים לא מברכים כל יום שעשאי כהן וכמו שאנו מברכין שלא עשאי אשה?
- ד** צ"ע. מי יותר חשוב אביו שילדו או רבו שלמדו תורה, דמצד אחד מצינו [פנהדרק יט, ב] כל המלמד את בן חבירו תורה כאילו ילדו, ומצד שני (בב"מ ל"ג) אבידת אביו ואבידת רבו אבידת רבו קודמת שאביו הביאו לעולם הזה ורבו לעולם הבא [וכיצד שאלה זו שייכת לפרשתנו] וצ"ע.
- ה** הוצאת בדי הארון. בפסוק [ד, ה] ושמו בדי, צ"ע הרי יש לאו על המסיר בדי הארון בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו, וא"כ מי הוציא את הבדים צריך להזחירן.
- ו** חידה. מי סחב משא עצום (והחשבון המופיע באחד הראשונים שסחב לכאורה צ"ל פי שבע), וא"כ מי הוא, וכמה הוא באמת סחב?
- ז** חידה. ענין הקויטל [פתק שמזכיר את שמן] לצדיק, מוזכר כאן באחד מהראשונים על פרשתינו ברמז, היכן?

~מדור ידיעת הלכות שבת~

- ח** נשיאת משאות בשבת, חידוד. לרגל שמחה משפחתית עשתה משפ' שטיין, בשבת בבוקר, קידוש בבית הכנסת. כשהגיעה הגב' שטיין לבית הכנסת היא שמה לב שהם שכחו בביתם 6 קרטונים של שתיה קלה המיועדים לקידוש, לכן היא בקשה משלושת בניה שילכו ויביאו כל אחד 2 קרטונים של שתיה מביתם לבית הכנסת. בשבת אחרי שבת זו הייתה בבית הכנסת שמחה משפחתית של משפ' לוי, וגם הם שכחו בביתם את השתיה לקידוש. לילדי משפ' שטיין מותר להביא 2 קרטונים כל אחד לבית הכנסת, קרטון בכל יד כדרך שנושאים אותם בכל יום, ולילדי משפ' לוי אסור לעשות זאת, מדוע? (אותו בית הכנסת, אותה כמות של שתיה, במקום יש ערוב שכולם סומכים עליו)
- ט** הדלקת נרות שבת, חידוד. הגב' ויידר והגב' באום מדליקות נרות שבת בפתיחות הצפות בכוסיות זכוכית אותן הן ממלאות ביום שישי לפני הדלקת הנרות מחצית במים ומחצית בשמן זית. לגב' באום מותר לעשות זאת לכתחילה. לעומת זאת המעשה שעשתה הגב' ויידר נתון במחלוקת הפוסקים וצריך עיון אם מותר לעשותו. מדוע? (אותן כוסיות, אותה כמות של שמן ומים, נעשה אותה שעה ביום שישי.)

כללי השתתפות

- כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
- כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכויו בהגרלה.
- כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
- ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
- שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 053-3154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. -יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה יכנס בעזרה"ל לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח סיון

תינוק חולה שאי אפשר למולו עדיין והגיע זמן הפדיון

האם אפשר לפדותו אע"פ שלא נימול?

בפרשתנו ג' מ"ה קח את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל ואת בהמת הלויים תחת בהמתם והיו לי הלויים אני ה'.

יש לחקור תינוק בכור שנולד שהיה חולה ולא היה יכולים למולו עדיין והגיע זמן הפדיון, האם מותר לפדותו אע"פ שאינו נימול, משום חביבה מצוה בשעתה או דילמא כיון דעדיין לא נימול ולא נכנס לברית אין מצות פדיון הבן.

הנה בשו"ת צמח צדק סימן קכ"ח נשאל בשאלה הנ"ל, וכתב שאין לדחות הפדיון, דכי מה ענין בכור למילה.

ומביא ראיה: מהא דכתוב בפרשתנו בתחילת דין פדיון בכור האמור לישראל במדבר, ואותן שנולדו במדבר לא מלו כמו שפירש"י פרשת וזאת הברכה וכו' והכי איתא בכמה דוכתי במדרש, הרי מבואר דלא היו נמולים ונתחייבו בפדיון.

וכן החיד"א בספרו שו"ת חיים שאל חלק א' סימן ל"א נשאל בתנוק בכור חולה שלא נימול והגיע זמן הפדיון ועדיין הוא חולה שהמילה מתעכבת איזה זמן עד שיבריא דכיון דמצות מילה היא המצוה ראשונה הבאה עליו ועדיין לא נתקיימה גם פדיון משהינן ליה עד שיבריא ואז יהא נימול ונפדה או דילמא דהפדיון זימניה הוא ולא משהינן ליה.

ומסיק: לדידי חזי לי דאין טעם ולא ריח בטענה זו של המסתפקים, דאטו משום שלא יוכלו למול את הבן מפני האונס גם בפדיון יהא נדחה, ותו דלכי דייקת פורתא מצות פדיון חלה עליו קודם המילה וזו זיקה ראשונה הבאה עליו, אבל מצות מילה אכתי לא מחייב דאנוס הוא מחמת החולי ואנוס רחמנא פטריה, ותו דאביו הוא שחייב למולו ולפדותו ומאי דמצי לקיים עתה מצות פדיון לקיים דזריזין מקדימין למצות ושהוי מצוה לא משהינן, ואע"ג דבשו"ת דמראנ"ח סימן ע"ט כתב בקטן שחלה והבריא ביום ל"א וראוי לימול בו ביום, ועל זה נשאל הרב איזה מצוה קודמת אם מילה שהיא ראשונה או פדיון שהוא זמנו והמילה שלא בזמנה והשיב הרב ז"ל דהפדיון משהינן ליה וימול ברישא כיון דהמילה היא קבלת אלהות ואחר קבלת אלהות יש לקיים מצותו, ויש קצת ראיה לדבריו מתשובת רבינו גרשון מאור הגולה הובאה בספר האגודה דף עק"ב שכתב דמילה קודמת לתקיעת שופר שאם אין מילה אין תקיעת שופר בעולה דכתיב אם לא בריתי וכו', והגם דהתם מיירי במילה בזמנה מ"מ לפי הטעם יש ראיה לדין מהראנ"ח כמו שכתבנו בעניוננו במקומו בס"ד, ולפי זה היה מקום להסתפק בנין דידן דיש פנים לומר דלא מקיימין ביה מצות פדיון עד אשר נמול אותו שהוא קבלת אלהות ואחרי כן נקיים בו מצות פדיון, אבל יש לדחות דלא אמרה מהראנ"ח אלא לאקדומי מילה לפדיון לשעה קלה, אבל לעבור על מצות פדיון בזמנה ולהשהותה אשר לא כדת בכי הא לא קאמר מהראנ"ח, והרי מי שמתו אחיו מחמת מילה דאין מלין אותו עד שיגדל נא כחו ויחזק ופשיטא דחייב במצוה והוא מקיים כל המצות דהגם שלא מל אנוס על פי הדיבור של חכמים ושהוי אשתיה ובודאי דמקיים שאר מצות.

ומביא ראיה מפרשתנו: וז"ל ורואה אני דדבר זה מוכרע מעצמו תחילת דיבר ה' משום אפרושי שבט הלוי ונבחרו הלויים תמורת הבכורות בשנה השנית כתוב בפרשת במדבר "פקוד כל בכור בבני ישראל" וכ"כ אלף בכורות לא הוצרכו פדיון, דהלויים נכנסו תחתם, ורע"ג הנותנים נפדו בה' סלעים ובשנה ראשונה נולדו ודאי כמה אלפי בכורות והרי מקרא כתוב בריש יהושע דכל הילודים במדבר לא מלו ואמרו ביבמות דף ע"ב דלא נשבה להם רוח צפונית וכו' ומש"ה לא מלו והרי דכל הבכורות שנולדו שנה ראשונה לצאתם ממצרים נפדו או בלויים או פדיון ממש אף שלא נמולו. והוא הדין בני"ד שיפדה הגם שלא נימול משום אנוס מעין דוגמא דנפדו בכורות במדבר אף שלא נימולו מפני דלא נשבה רוח צפונית, ובשגם יש לדחות דשאני התם דהוצרכו לצרף כל הבכורות שיפטרו כ"ב אלף בלוי"י כי לא נשאר אלא רע"ג והיינו דנכללו גם הבכורות שלא מלו ואלו הן הנצרפין עם כל הבכור' ויעוד דהתם קמי שמיא גליא דישארו במדבר ל"ט שנה ולא אפשר דיהיו גדולים וישארו בלי קיום מצות כל כך שנים. מ"מ אדחויי לא סמכינן כל דחזינן דנפדו קודם המילה. ותו דאי איתא להני דחויי לא סגי דלא לשתמיט חד תנא או אמור' להשמיענו כזאת דלדורות משהינן הפדיון עד שימול ולא ילפינן מהתם.

וכן בשו"ת חתם סופר יור"ד סימן ש' כתב אין להשהות הפדיון עד שיהא ראוי למול, כי מי תלה מצות פדיון הבן במצות מילה, או שאר מצוה חוץ מפסח ותורומה וקדשים, דאיכא גזירת הכתוב שא"א בלא מילה, משא"כ לגבי פדיון הבן, אע"פ שמצות מילה יקרה הוא, ונכרתה עליה י"ג בריתות, מ"מ מי שהוא בן ישראל ולא נימול איננו אלא כמי שאין לו תפילין בראשו, ואין זה מעכבו מלקיים שאר מצוות, וכן בשו"ת שיבת ציון סימן נ"ד וכן כתב בשו"ת מהרי"א יור"ד סימן רס"ז, בית הלל יור"ד סימן ש"ה, ועיין בכלי חמדה בפרשתן.

תגובות אפשר לשלוח

עד יום ב' בערב

להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א רח' תכלת מרדכי 15/4 רמת בית שמש

לברורים בכל ענייני המערכת, בטל: 053-3166560

מייל: m0533166560@gmail.com

פקס: 077-4448278

